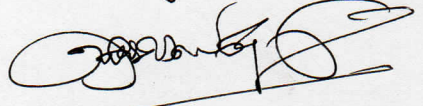

පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන පශ්චාත් උපාධි ආයතනය
(කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය)

දූෂ්ටිවාද විචාරය හා බෞද්ධ දර්ශනය :
තුලනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ප්‍රධාන කාර්යාලය සඳහා නිවැරදි කළේ.

20/5.5.19

ආර්. පී. දිල්ශාන් මනෝජී රාජපක්ෂ
2011. M. Phil / S / 2692

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන
පශ්චාත් උපාධි ආයතනයේ දර්ශනපති උපාධිය
සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා
ඉදිරිපත් කරන පර්යේෂණ නිබන්ධය

2014

සාර සංක්ෂේපය

“දෘෂ්ටිවාද විචාරය හා බෞද්ධ දර්ශනය : තුලනාත්මක අධ්‍යයනයක්” නම් මෙම ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණයේදී අධ්‍යයනය කළ ප්‍රධාන ගැටලු කිහිපයකි. බෞද්ධ චින්තනය ඇසුරෙන් තත්කාලීන භාරතීය ආගමික හා දාර්ශනික පසුබිමෙහි පැවති දෘෂ්ටිවාද හා ඒ පිළිබඳ විවිධ වර්ගීකරණ විවිධ මූලාශ්‍ර පදනම් කරගෙන අධ්‍යයනය කළ හැකි වුව ද බටහිර දාර්ශනික පසුබිමෙන් පැනෙන නොයෙක් වාද දෘෂ්ටි ලෙස ගත හැකිද? දෘෂ්ටියෙන් මිඳෙන බෞද්ධ දර්ශනය ඇසුරෙන් බටහිර චින්තනයේ ඇතැම් වාද, සංකල්ප, මත ආදිය දෘෂ්ටි වෙසෙසින් හැඳින්විය හැකිද? එසේ හැඳින්විය හැකි වන්නේ නම් ඒ කවර කරුණු පදනම් කර ගෙනද? යන්න අධ්‍යයනය කිරීම මෙහිදී පැන නැගී මූලික ගැටලුවකි. එමෙන් ම දස්සන හා දිට්ඨි යන පද මගින් පැනෙන සංකල්පවල වෙනස්කම් අධ්‍යයනය කිරීම, දෘෂ්ටි පිළිබඳ වර්ගීකරණ හා ඒ පිළිබඳ බෞද්ධ විග්‍රහය අධ්‍යයනය කිරීම ද මෙම පර්යේෂණයේදී සිදු කෙරේ. දෘෂ්ටිවාද ඇති වන අයුරු හා දෘෂ්ටියෙහි ආදිතව පිළිබඳ බුදුසමයේ විග්‍රහය අධ්‍යයනය කිරීම, දෘෂ්ටියක් නොමැතිව ඥාන ගවේෂණයක් සිදු කළ හැකිද? දෘෂ්ටියක් නොලබා දස්සනයක් ලැබිය හැකිද? යනාදී දාර්ශනික ගැටලුවලට බුදුදහම පිළිතුරු සපයන්නේ කවර ආකාරයකින්ද? යන්න සොයා බැලීම, මිච්ඡාදිට්ඨිය ප්‍රභාණය කිරීමටත් සමමාදිට්ඨිය වර්ධනය කිරීමටත් උපදෙස් දෙන බුදුසමය යථාභූත ඤාණදස්සනය අගයන අයුරු අධ්‍යයනය කිරීම ආදිය මෙම පර්යේෂණයේදී සිදු කෙරේ.

මෙම නිබන්ධයේ පළමු පරිච්ඡේදය වන හැඳින්වීම නම් කොටසෙහිදී සමස්ත නිබන්ධය පිළිබඳ මූලික හැඳින්වීමක් සිදු කෙරේ. එමෙන් ම පර්යේෂණ ගැටලු හා මාතෘකාව හඳුන්වා දීම, පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය, මෙම පර්යේෂණය සඳහා මූලික වශයෙන් අධ්‍යයනය කළ ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය පිළිබඳ හඳුන්වා දීම ආදී කාර්යයන් ද මෙහිදී සිදු කෙරේ.

දිවියේ නමින් හැඳින්වෙන මෙහි දෙවැනි පරිච්ඡේදයේදී දිවියේ යන්තෙහි පදගතාර්ථය මෙන් ම එමගින් ඔප් නැංවෙන මූලික සංකල්ප අධ්‍යයනය කෙරේ. එමෙන් ම දෘෂ්ටි ඇති වීමට බලපාන හේතු සාධක, පෙළෙහි දෘෂ්ටි සම්බන්ධ ව ඉදිරිපත් වන විවිධ වර්ගීකරණ, මුල් බුදුදහමේ එන දිවියේ පිළිබඳ විග්‍රහය හා දිවියේ පිළිබඳ ආභිධම්මික විග්‍රහය සිදු වන්නේ කවර ආකාරයකින්ද? යන්න ආදිය අධ්‍යයනය කිරීම ද මෙම කොටසෙහිදී සිදු කෙරේ. තවදුරටත් බුදුසමය තුළ (නොපුළුල්, පටු) දෘෂ්ටිවලට ලබාදී ඇති ස්ථානය කෙසේද? යන්නත්, බුදුසමය තුළ දෘෂ්ටි ග්‍රහණයෙහි ආදීනව හා දෘෂ්ටි ප්‍රභාණය අවධාරණය වන අයුරුත්, බුදුසමයට අනුව දෘෂ්ටි විචාරය කළ හැකි අයුරුත් අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පරිච්ඡේදයේදී සිදු කෙරේ.

මෙම නිබන්ධයේ තෙවැනි පරිච්ඡේදය වන්නේ දස්සන යන්න යි. මෙම පරිච්ඡේදයේදී දස්සන හා සම්මාදිවිය යන සංකල්පවල පවත්නා සම විෂමතා ද දස්සනය ඇති කර ගැනීමට බුදුසමය උපදෙස් ලබා දෙන අයුරු ද දර්ශනයෙහි ලා ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ යුතු කරුණු ද දර්ශනලාභියා පිළිබඳ බෞද්ධ ස්ථාවරය ද බුදුසමයේ විග්‍රහ වන දර්ශනයෙහි අනුසස් ද අධ්‍යයනය කෙරේ.

භාරතීය චින්තනයේ දෘෂ්ටි : බුදුසමයේ විග්‍රහය නම් මෙහි සිව් වන පරිච්ඡේදයේදී මූලික වශයෙන් සිදුවන්නේ **දීඝනිකායේ** බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රයෙහි අන්තර්ගත දෘෂ්ටි විග්‍රහය පදනම් කරගෙන භාරතීය දෘෂ්ටි හා ඒ පිළිබඳ බෞද්ධ විචාරය අධ්‍යයනය කිරීම යි. බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රයේ අන්තර්ගත දෘෂ්ටි බිහි වීමට පදනම් වූ කේන්ද්‍රීය සංකල්ප දෙක ලෙස දැක්වෙන්නේ ආත්මය (මිනිසා) හා ලෝකය (අන්තා ච ලෝකෝ ච) යි. ප්‍රබ්බන්ත හා අපරන්තවාද පිළිබඳ බුදුසමයේ විචාරය අධ්‍යයනය කිරීමෙන් අනතුරු ව දෙසැටක් දෘෂ්ටි තුළ සාකච්ඡා නොවූ බුදුරදුන්ට සමකාලීන ව භාරතයේ වාසය කළ ශාස්තෘවරුන් කිහිප දෙනෙකුගේ නාමයෙන් ඉදිරිපත් වී ඇති ඉගැන්වීම් කිහිපයක් ද මෙහිදී තුලනාත්මක ව අධ්‍යයනය කෙරේ.

බටහිර චින්තනයේ දෘෂ්ටි : බුදුසමයේ විග්‍රහය නම් මෙහි පස් වන පරිච්ඡේදය තුළදී ග්‍රීක චින්තනයේ සිට එහි වූ දාර්ශනිකයන් ලෝකය හා සත්ත්වයා පිළිබඳ ඉදිරිපත් කළ (දාර්ශනික ලෝකය තුළ තරමක් ප්‍රකට) විවිධ වාද, අදහස්, සංකල්ප ඉගැන්වීම් කෙරේ

අවධානය යොමු කෙරේ. ඒ අනුව ශ්‍රීක යුගයේදී පැනෙන ප්‍රධාන චින්තා ද (දෙවියන් වහන්සේගේ පැවැත්ම පිළිබඳ) මධ්‍යතනික යුගයේ පැනෙන චින්තාව ද නූතන දාර්ශනික යුගයේ පැනෙන චින්තා ද සමකාලීන දාර්ශනික පහළ වූ චින්තා ද විචාරය කරමින් ඒ ඒ වාද පිළිබඳ බුදුසමයේ විචාරය අධ්‍යයනය කිරීම මෙහිදී සිදු කෙරේ.

දස්සන යන්න ප්‍රායෝගික හා න්‍යායික අර්ථවලින් සාකච්ඡා කරන බුදුසමය වඩාත් අගයන්නේ යථානුභූත ඤාණදස්සනය යි. ආධ්‍යාත්මික, සදාචාරාත්මක, දාර්ශනික යනාදී අංශයන්ගේ පාරප්‍රාප්තිය ලෙස බුදුසමයේ ඇගයෙන මෙම යථාභූත ඤාණදස්සනය විග්‍රහ වන අයුරු අධ්‍යයනය කිරීම යථාභූත ඤාණදස්සන නම් මෙහි සවැනි පරිච්ඡේදයේදී සිදු කෙරේ.

මූලික අධ්‍යයනයන්ගෙන් අනතුරුව සමස්ත නිබන්ධය පිළිබඳ ව ම සමාලෝචනයක් ඉදිරිපත් කෙරේ. ඒ අනුව ඡේදිත හා සම්මා යන සංකල්ප වලින් පැනෙන අර්ථය සම්බන්ධයෙන් මෙහිදී සමාලෝචිත අදහස වන්නේ පරිපූර්ණ දෝෂ සහගත නොහොත් වැරදි සහගත යමක් ඡේදිත යන්නෙන් අදහස් නොකෙරෙන අතර පටු, නොපුළුල් යන්න එමගින් අදහස් කෙරේ. පරිපූර්ණ නිදොස් සහගත නොහොත් නිවැරදි සහගත යමක් සම්මා යන්නෙන් අදහස් නොකෙරෙන අතර පටු නොවූ, පුළුල් යන්න එමගින් අදහස් කෙරේ. එසේ ම දිට්ඨි පිළිබඳ ආභිධම්මික හා මුල් බුදුසමයේ ස්ථාවර ද යම් මතවාදයක් හෝ සංකල්පයක් හෝ දෘෂ්ටියක් හෝ පිළිබඳ ව පූර්ව විනිශ්චයකට නොඑළඹ ඒ සම්බන්ධයෙන් තීරණය කළ හැකි මිනුම් හෙවත් කරුණු ද මෙහිදී සමාලෝචනය කෙරේ. ප්‍රාමාණික වශයෙන් දෘෂ්ටිවාද බහුල බවත් ඤාණදස්සන අල්ප බවත් බුදුසමය පෙන්වා දෙයි. ඤාණදස්සනයක් පිළිබිඹු කෙරෙන බුදුසමයේ නිවන නම් පාරප්‍රාප්තිය මත හිඳ සෙසු මතවාද විචාරය කළ හැකි වන්නේ ගැඹුරු පදනමකින් වන අතර ඒ අනුව එබඳු විචාරයකින් විද්‍යමාන දෘෂ්ටිවාද වලින් ඉවත් වීමේ අනුසස් සමස්තයක් ලෙස මෙහිදී සමාලෝචනය කෙරේ.